

12 dühös ember (1957)

A kamarafilm lényege az állandó helyszínen. Hogy miért kiváló módszer egy helyre terelni a szereplőket, párbeszédet kicsikarni belőlük, konfliktusra készíteni őket, majd lefuttatni egy eszmét, gondolkodásmódot vagy esetet? Egész egyszerűen azért, mert ha nincs egerút és a kényszer készíti vallomásra az embert, minden kiderül. Lelepleződnek az elfojtások, látens képzetek, téves elképzelések, feltárnak a lélek rejtett zezzugai, vagy éppen sokszorosára nő egy hazugság mértéke, súlyosbítva mindazt, amiről a mindennapokban nem beszélünk (így a színészek által megformált karakterek sem). A kamarafilm egy sarokba szorítás, amely bárkit reaktívabbá és kommunikatívabbá tesz.

A műfaj egyik mintapéldánya az 1957-ben debütált *12 dühös ember*. Hogy mire világít rá és mire összpontosít? Egész egyszerűen a demokrácia, a jogállamiság, a döntéshozatal, a társadalmi szerkezet és az Amerikai Egyesült Államok jogi rendszerének gyenge pontjára. És ami a legfontosabb, feltűnik a halálbüntetés rémképe is, hiszen a 12 esküdt nem másról, mint egy elítélt életéről kénytelen dönteni. Természetesen a produkció nem demokráciaellenes, sokkal inkább a churchilli kritikát fejezi ki, miszerint „a demokrácia a legrosszabb kormányzási forma – nem számítva az összes többi, amellyel az emberiség időről időre megpróbálkozott”.

Legyen szó a párbeszédéről, a szereplőválogatásról, a kiválasztott szituációról, a helyszínről, minden kétséget kizáróan egy briliáns film született. A *12 dühös ember* feledhetetlen, sőt irodalmi értékű. A jelenetek egyenként mutatják be az értelmiség hibáit, a szociológiai körülményeket, a személyes frusztrációt, a beidegződött prekoncepciókat, a kételyt és a szolidaritás hiányát. A film tempója, fókuszáltsága a mai néző számára lassú és monoton lehet, viszont felsorakoztatott tematikái mind a mai napig érvényesek, éppen ezért állítom, hogy a *12 dühös ember* a mozgókép elévülhetetlen kulturális teljesítménye.